

Aben i spejlet

RIES

Af samme forfatter:

Kongen af Ragnarok

Roman 2005

Hikikomori

Roman 2007

Niels-Ole Rasmussen

Aben i Spejlet

Roman

med billeder af John Bomand

RIES

Aben i spejlet

Copyright © Niels-Ole Rasmussen (tekst), John Bomand (billeder) og

Forlaget Ries, København 2012

ISBN 978-87-91318-73-3

Omslagslayout: John Bomand og Harvey Macaulay/Imperiet

Tilrettelægning og sats: Erik Crillesen

Bogen er sat med Bookman Old Style og trykt hos Narayana Press

1. udgave, 1. oplag

Printed in Denmark 2012

Kopiering fra denne bog må kun ske i henhold til reglerne om ophavsret af 14. juni 1995 med senere ændringer

Fotografierne af Abeværelset (s. 49), Abespejlet (s. 362) samt portrættet af Charles Calmette (s. 81) er taget af John Bomand med venlig tilladelse fra Nationalmuseet.

Fotografierne af portrætterne af Lisa og Antoine Calmette (s. 79) er taget af John Bomand med venlig tilladelse fra Statens Museum for Kunst.

Portrættet af Martha Calmette (s. 319) gengives med venlig tilladelse fra Den Hirschsprungske Samling.

RIES

FORLAGET RIES

ROBERT JACOBSENS VEJ 64, 3. T2

8TALLET

DK-2300 KØBENHAVN SV

1

Klinterkolossen skød op af havet, de hvide mure rejste sig lodret mod himlen, sprøde af kridt. På afgrundens rand ventede far og datter.

”Hvornår kommer Sara?”

”Sara er din mor.”

”Hvornår kommer mor?” spurgte Gerda.

”Sara kommer tids nok,” svarede Lund uden at åbne øjnene. Bag krøllernes manke vandrede hans tanker frem og tilbage som et rovdyr i bur på jagt efter en vej ud.

Under Klinterkorset var skovbunden opblødt af sommerens regn, og korset ludede over havet. Dybt nede ramte dønningerne stranden, hvor vandet fik flinteknoldene til at hviske og tiske. Lunds hvileløse fantasi hørte flinten hviske om Gerdas blod.

”Din datter er i fare,” advarede stemmerne. ”Se, pigens blod drypper bort, dryp, dryp. Uden blod bliver huden hvid som klintens kridt og øjnene sorte som klintens flint.”

Nej, protesterede Lund tavst, Gerda fejler intet, det syge blod er Saras værk, det ved jeg nu.

”Far!”

Han slog øjnene op, pigen holdt en glaskugle, indeni tronede et slot. Hun rystede kuglen, og slottet forsvandt i hvirvlende fnug.

Som om Gerda havde rusket hele klintemassivet,

begyndte skoven at røre på sig, og bølger af vind skyllede over det hushøje kors. *Hilsen fra Møns Klint*, læste Lund. Hun så på ham gennem kuglen, hendes øje svulmede op i glassets krumning, og selv om kyklopøjet var et bedrag, gjorde synet ham mere urolig.

Gerda er normal, forsikrede han sig selv og lagde hånden på datterens skulder, hun var varm og levende.

”Hvem bor på det hvide slot?” spurgte pigens.

”Kridtslottet tilhører Klintekongen, han regerer lige under vores fødder,” forklarede Lund.

”Ham kongen, hvordan ser han ud?”

”Det ved ingen, for han kan forvandle sig til alle dyr på klinten, en vandrefalk, en ræv eller en sommerfugl. I sine mange forklædninger forsvarer han Møns Klint med sin hær af sorte flintekrigere, men hans aller største hemmelighed er den fortryllede have med blomster fulde af trolddom.”

”Er vi i Klintekongens have nu?”

”Nej,” svarede Lund. ”I den have kommer du kun på én bestemt dag.”

I glasset spilede pigens øje sig spørgende op. Lund kiggede væk, mens han svarede.

”Ser du, den dag det gælder liv og død, så inviterer kongen dig.”

Hvor længe havde de ventet? Lund havde mistet fornemmelsen for tid, han støttede nakken mod korpset og iagttog, hvordan græshoppesværme af blade jog rundt i klintens opvinde. Et enkelt blad landede på Gerdas hår og faldt ned på kridtet.

”Se! En fortryllet plante ligesom i kongens have.”

Ved korsets fod nikkede et lysende blomsterhoved i vinden.

”Må jeg plukke den,” spurgte Gerda og tøvede, ”med?”

Lund kunne høre, at datteren ville have sagt ’med hjem’.

”Lad blomsten stå, rødderne er vokset sammen med korset,” digtede Lund.

”Der står noget,” ivrede pigen og skilte græsstråene. Nede ved kridtet var tre bogstaver skåret i tømmeret, næsten ulæselige af generationers overtjæring.

”CMB, hvad betyder det, far?”

”Det er magiske tegn i et eventyr fra gamle dage,” sagde han med den fortættede stemme, som fik hendes ansigt til at lyse, og hun satte sig til rette på kridtet.

”Der var engang en konge, hans slot var skjult i et hvidt bjerg,” indledte Gerda, og Lund tog over.

”En dag kom en pige og hendes far til bjerget, de to havde gået langt, og de satte sig ved foden af et mægtigt kors,” fortalte han, og pigen fortsatte med dæmpet stemme.

”Men i virkeligheden var det slet ikke et kors, det var Klintekongens hemmelige mærke, så han kunne finde indgangen til sit slot, men det vidste pigen og hendes far ikke endnu.”

Hun løftede ansigtet mod de skrånende bjælker, der snart ville styrte i havet. Lund fulgte hendes blik.

Måske burde jeg ikke sidde her med Gerda, nåede han at tænke, før eventyret trak ham videre.

”Pigen var blevet spået, at hvis hun fandt kongens

have, ville hun blive en rigtig prinsesse og få slottet. Derfor var hun kommet for at søge den skjulte indgang et sted i skoven,” hviskede Lund og pegede ind mellem bøgestammerne.

På bjerget af kridt digtede Gerda og Lund på skift eventyret om de godes og de ondes kamp om det hvide slot. De fortalte om tegn skåret i et kors, om kongen der forklædte sig som skovens dyr, om sømænd med budskaber fra havets bund, om en ø regeret af en heks, om et bæst med magiske kræfter. Og far og datter vidste, at eventyret sluttede i Klintekongens have, men at de først skulle så grueligt meget igennem.

”Vi går.”

De vendte ansigterne opad, Sara stod over dem og rakte hånden med de kaldende fingerspidser mod Gerda. Kvinden var smuk, men Lund ænsede det ikke mere, han så kun pandens plovfurer og de skarpe linjer om munden.

”Nu.”

Fingrene knipsede, vågn op, eventyret er forbi. De to digtere kom på benene, Sara bemægtigede sig glaskuglen, og det strejfede Lund, at hans hustru genkendte souveniren. Hun vendte plasticbunden opad, skrabede med neglen over et mærke, og først da åndede hun lettet op.

”Hej, mor Sara,” sagde Gerda og løb længere ud ad stien.

Kridtvæggene, der før havde skinnet gyldent i morgensolen, udstrålede nu kulde som isbjerge. Møns Klint er ikke et landskab, tænkte Lund, klinten er

vildskab og ondskab. Men sådan skurrede alle tanker med Sara i nærheden.

”Fantast,” konstaterede hun og kylede Gerdas legetøj i afgrunden.

Med en hånd om korset lænede Lund sig frem, et hvidt glimt på flinten hundrede meter under dem røbede, hvor Klintekongens slot var gået til grunde.

”Vi skal længere ud,” kommanderede Sara.

Kan vi komme længere ud? Hun pegede på rygsækken, der hvilede mod tømmeret, og Lund tog den. Sara afslørede turens bestemmelsessted.

”Vi skal ud til Dronningestolen.”

Navnet rev kridtet væk under Lunds støvler, maven vendte sig, og han måtte støtte panden mod korset. Hvorfor dirigerede Sara ham til Dronningestolen, hans falddrømmes genganger, der hver nat hjem søgte ham, og hvorfra kroppen styrtede, igen og igen, skønt han aldrig nogensinde havde sat sin fod derude.

Lund hankede op i rygsækken, tallerkner klirrede mod hinanden. Et sted i Klinteskovens lettede en stærreflok, den skrigende skygge flaksede ud og ind mellem stammerne. Bag ham faldt flokken til ro i et træ, men da han vendte sig, var fuglene ingen steder at se.

”Her er det,” afgjorde Sara og satte sig på en skimlet bænk. ”Her venter vi.”

Venter på hvem? Men deres ægteskab var for længst forbi tiden, hvor indlysende spørgsmål kunne stilles, så i stedet indtog Lund bænkenes modsatte ende, kroppen var stadig stiv af fobisk angst. Mod sin vilje måtte han advare pigen.

”Det her er Dronningestolen, Danmarks højeste frie fald, et hundrede og otte og tyve meter lodret ned. Du bliver tæt på os, gå aldrig foran bænken, så sker der ikke noget,” sagde han uden vejrtrækning.

Pigen kiggede forbavset på ham, nikkede og forsvandt med sit kamera i skoven bag dem. Sara var tavs, kiggede efter Gerda og spejdede tilbage ad stien. Lund foldede hænderne bag nakken for at holde hovedet i ro. Det havde ikke været hans plan at konfrontere Sara nu, men ordene væltede selv ud af ham.

”Hvordan gik det hos lægen i går, med Gerda?”

Sara åbnede rygsækken og stillede tre tallerkner

på bænken, tommelfingeren flugtede porcelænet med kanten, en indgroet vane som i begyndelsen af deres ægteskab havde været henrivende. Hun besvarede ikke det første spørgsmål, han fortsatte.

”Hvad med blodprøverne?”

Hun trak på skulderen, alt var med Gerdas blod, som det plejede, hverken værre eller bedre. Et sted i skoven hørte de datteren synge et gammelt børnerim, så hvidt som et kridt, så sort som et kul, fare, fare krigsmand. Lund detonerede sin bombe.

”For en uge siden bragte jeg Gerda til et privat-hospital. Lægen tog nye blodprøver,” sagde han og iagttog ordenes effekt på pigens mor. Ingen. Han hev et dokument frem fra jakken, foldede papiret ud på bænken, glattede efter med flad hånd, bevægelsen skubbede en tallerken ud af Saras geled.

”Jeg har nyheder.” Han løftede papiret og holdt det centimeter foran Saras næse, ”Gerda er helbredt, mirakuløst!”

Lund rejste sig.

”Lægen spurgte, hvorfor jeg troede, min datter var syg i blodet. Meget taktfuldt foreslog han, at jeg tog en snak med en psykolog tilknyttet hospitalet, en mester på sit felt. Jeg spurgte, hvad psykologens felt var? Lægen forklarede, at det langtfra var usædvanligt med forældre af min slags. Hvilken slags? Den slags der bringer børn til lægen med symptomer, de selv opfinder. Lægen siger, sygdommen kun findes i forældrenes hoved.”

Lund rettede en pistolfinger mod Saras pande.

”Lidelsen kaldes *Münchhausens syndrom*.” Han knælede foran moderen til deres barn. ”I over et år

har du bragt Gerda til lægen hver fjortende dag for at overvåge hendes røde blodlegemer.”

Saras eneste reaktion var at række hånden frem; med tommelfingeren skubbede hun den fejlplacerede tallerken tilbage i geled. Han lagde hænderne på hendes knæ, hun fejede dem væk.

”Se på mig, du er en Münchhausen-mor.”

Med hovedet halvt vendt bort stirrede hun på ham med et grønt øje. ”Det er dig,” hvædede hun. ”Du er familiens *storyteller*, du finder på, opdigter, fabrikerer, du lever af at lyve efter ordre fra Kontoret, for nationens sikkerhed, for den frie verdens skyld.”

Sara plantede hånden på hans brede brystkasse og skubbede ham af al kraft væk. Lund væltede bagover, skrækslagen for at styrte ud over afgrunden bag sig. Hun tog fat i den nærmeste tallerken og rejste sig fra bænken.

”Hvis det ikke var for dig og dit løgnearbejde, var vi ikke tvunget til at leve skjult i en rådden radarstation, jaget af hellige krigere med *jihad* i hovedet. Du er født med Münchhausen i dit hjerte ligesom Gerda, du er født som en forbandet løgner,” skreg hun og kylede tallerknen efter ham.

Lund dukkede hovedet, det hvide porcelæn fløj over kanten. Der lød et klik, Gerda sænkede kame-raet og betragtede skærbilledet.

”Når I skændes, bliver I grimme som tudser,” snøftede datteren og løb tilbage i skoven.

Engang var vi smukke sammen, tænkte Lund, nu er vi grimme og fortabte, på flugt fra min fortid, på flugt fra vores egen nutid, med en afgrund af blod og hemmeligheder mellem os.

”Sara, hvad sker der med Gerda, med os, fortæl mig det,” bad han liggende med ryggen mod kridtet. Hendes arme hang slapt over hofterne, stramheden gled af hende, pludselig spinkel, blød og fortabt.

”Snart,” sagde Sara. ”Der kommer én her til Dronningestolen, én, som vil fortælle dig alt.”

Lund hørte undertoner af glemt fortrolighed krybe tilbage i hendes stemme. Igen lukkede han øjnene.

”Det er ikke bare dig og mig og Gerda,” hviskede hun og knælede. ”Her på Møn afgøres fremtiden, lige nu, mens vi venter, fremtiden for os alle.”

Stemmen fik ny energi næret af en skjult kilde, som han mærkede boble et sted i hende.

”Det er den største hemmelighed af alle,” fortsatte Sara, tungt åndende med læberne tæt på Lunds øre, ligesom førhen når ophidselsen havde taget hende. Den våde ånde ramte hans ansigt i bølger, han lå død stille for ikke at brænde broen af tillid, der var genopstået mellem dem.

”Vi opdagede, at du bragte Gerda til hospitalet.”

Vi!

Lunds øjne sprang op, nede fra kridtmassivet ulmede kulden, den gennemstrålede hans rygsøjle, og kvinden anede det forestående udbrud.

”Vent,” bad hun, insisterende på nærhed. ”Om få øjeblikke bliver vi kontaktet, her, og alt kommer for en dag, det lover jeg.”

Lund stirrede ind i Saras øjne. De havde samme grønne farve som det kalkede vand for klintens fod. Han prøvede at se gennem iris til den hemmelighed, hun skjulte for ham, men det eneste, han så, var spejlingen af sit eget krøllede hoved. Sara greb fastere om hans arm.

”Hør,” sagde hun og pegede på stien. ”Nu kommer de, om et øjeblik vil vi fortælle dig alt, du skal blive en af os.”

Han drejede ansigtet og fulgte hendes finger mod det sted, hvor stien forsvandt i underskoven. Der lød hosten fra et menneske, som ikke havde langt igen. Lund rejste sig og børstede bladene af tøjet. Han og Sara satte sig igen på bænken, nu med to tallerkner mellem sig. Hun rakte hånden over servicet og flettede fingrene med hans i fælles bøn.

2

En krumbøjet mand standsede ved klintens kant, i ryk løftede han hovedet, til de vandblå øjne inddrak udsigten over Østersøen. Lund hørte pigen liste mod bænken, manden vendte sig og løftede sin stok.

”Klinterkongens fred,” kvækkede han over landskabet og kom nærmere, skridtene yngre end kroppen. Solen bag de hvide hårtotter tændte en glorie over ansigtet, der nu henlå i modlysets skygge. Lund anede ikke, hvem han havde ventet, blot ikke denne knortede skovtroid.

”Dig har jeg set før,” sagde den gamle med gravrust i stemmen, han hostede igen og pegede med stokken mellem Sara og Lund på barnet bag bænken.

”Mærkværdigt, jeg genkender dig, men ikke som det barn, du er nu. For mange år siden har jeg set dig, dengang som den smukkeste kvinde med den skæreste hud og håret af farve som blanke kastanjer just fri af pigskallerne i skovbunden, ja, lysende og overjordisk smuk var du, dengang du var voksen, mærkværdigt,” gentog han og sænkede langsomt stokken.

Lund skævede til Sara, hun var gjort stum af oldingens ord.

”Jeg har også set dig før,” sagde barnet.

”Jaså,” svarede manden, ”Yde hedder jeg.”

”Jeg er Gerda, du sad i huset på bjerget. Du kiggede efter os, da vi gik forbi.”

”Jaså,” gentog Yde tøvende, som om han var usikker på, hvor han kom fra. ”Jamen, det er rigtigt nok, der bor jeg, i bjælkehytten, de kalder Det Norske Hus.”

”Jeg tager billeder,” sagde pigen.

Begge forældre holdt sig ude af samtalen, mens Yde rettede skuldrene og løftede stokken mod Gerdas kamera.

”Kom og besøg mig, så skal jeg fortælle, hvor jeg fandt dig i skikkelse af en voksen kvinde. Det var en julenat, krigen rasede, kom i god tid, for det er en lang og sælsom historie.”

”Sælsomme historier er det bedste, jeg ved,” sagde Gerda. ”Mig og far fortæller dem hele tiden, vi kan ikke andet.”

”Jaså, jamen på gensyn da,” sagde den gamle mand, og med stokken på slæb forsvandt han, samme vej han var kommet.

”Jeg har aldrig set ham for mine øjne,” hviskede Sara. ”Det er ikke ham, vi venter på.”

Solen strålede vandret ind i Klinteskoven, og som et kongepar ventede Sara og Lund på bænken nær afgrunden, mens Gerda puslede bag dem, ude af syne. Med jævne mellemrum hørte de kameraet klikke. Lund brændte efter at ruske Sara og få svar, hun gav hans hånd et klem.

”De kommer,” hviskede Sara, ”snart.”

Stien til begge sider var øde. Skjult bag det grønne løv svirrede stæreflokken, Lund mærkede igen fobien